

AB CA Cedergren
claes@ca-cedergren.se
krister@ca-cedergren.se

Ansökan om ändring av villkor i tillstånd enligt miljöbalken till anläggning för djurhållning på fastigheten Åby 12:3 m.fl. i Mönsterås kommun

Beslut

Miljöprövningsdelegationen bifaller delvis yrkandet om ändring av villkor 6 i miljöprövningsdelegationens beslut den 30 maj 2018 i ärende med diarienummer 4846-2017. Villkoret ges följande lydelse:

6. Lagring av stallgödsel ska ske i gödselhus med tak, väggar och stängningsbara portar. Portarna ska hållas stängda förutom vid in- eller utlastning.

Från och med den 1 juli 2023 ska gödselhusets frånluftsventilation vara utrustad med reningsteknik som reducerar ammoniakutsläppen med minst 75 % som årsmedelvärde.

Miljöprövningsdelegationen avslår yrkandena om ytterligare ändring av villkor 6 samt ändring av villkor 20 och 21.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

AB CA Cedergren (organisationsnummer 556061-0452), nedan kallat sökanden, ansöker om ändring av villkor 6, 20 och 21 i befintligt tillstånd enligt miljöbalken.

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen har i beslut den 30 maj 2018 (diarienummer 4846-2017) meddelat sökanden tillstånd enligt miljöbalken till anläggning för djurhållning med maximalt 24 374 djurenheter, bestående av 1 953 400 platser för värphöns och 968 000 platser för unghöns, på fastigheterna Åby 12:3, 12:1 och 5:24 i Mönsterås kommun. I beslutet fastställdes villkor 1–19.

Miljöprövningsdelegationen har i beslut den 4 november 2019 (diarienummer 21-2019) meddelat sökanden slutliga villkor om åtgärder för rening av spol- och tvättvatten från värphönsstallar och äggpackeri. I beslutet fastställdes villkor 20–23.

Miljöprövningsdelegationen har i beslut den 29 juni 2021 (diarienummer 2771-2021) ändrat villkor 20 och 21.

De villkor som är föremål för prövning i detta ärende har följande lydelse:

6. Lagring av stallgödsel ska ske i gödselhus med tak, väggar och stängningsbara portar. Portarna ska hållas stängda förutom vid in- eller utlastning.

Från och med den 1 januari 2022 ska gödselhusets frånluftsventilation vara utrustad med reningsteknik som reducerar ammoniakutsläppen med minst 75 % som årsmedelvärde.

20. Spol- och tvättvatten från värphönsstallar och äggpackeri ska renas i en reningsanläggning utformad så att reningsgraden mellan inkommande och utgående vatten före efterpoleringssteget ska vara minst:
 - 90 % av organiska ämnen (BOD₇)
 - 90 % av fosfor (tot-P)
 - 50 % av kväve (tot-N)

Kontroll av reningsgraden ska ske enligt provtagningsprogram i villkor 22 och ska innehållas senast 6 månader efter driftsättning av reningsanläggningen dock senast den 30 juni 2023. Reningsgraden ska innehållas vid 10 av 12 mättillfällen under året. En rapport från provtagning och utvärdering av reningsanläggningens funktion ska lämnas till tillsynsmyndigheten inom ett år efter att anläggningen har driftsatts.

21. Anläggningen ska vara installerad och tagen i drift senast den 31 december 2022. Fastställande av lokalisering, utformning och utförande av reningsanläggning samt utsläpp till recipient ska ske efter samråd med tillsynsmyndigheten.

Ärendets handläggning

Ansökan om ändring av villkor kom in till miljöprövningsdelegationen 22 november 2021. Ansökan kungjordes i ortspressen den 15 januari 2022 och sändes på remiss till Länsstyrelsen Kalmar län och Mönsterås kommun. Yttranden har kommit in från Länsstyrelsen Kalmar län och Mönsterås kommun. Sökanden har bemött yttrandena.

Sökandens yrkanden

På grund av att oförutsedda omständigheter inträffat yrkar sökanden att villkor 6, 20 och 21 ändras.

För villkor 6 yrkar sökanden på följande ändring:

Lagring av stallgödsel ska ske i gödselhus med tak, väggar och stängningsbara portar. Portarna ska hållas stängda förutom vid in- eller utlastning.

Från och med den 1 januari 2024 ska gödselhusets frånluftsventilation vara utrustad med reningsteknik som reducerar ammoniakutsläppen med minst 75 % som årsmedelvärde. Alternativt ska företaget ha en likvärdig eller bättre lösning för reduktion av ammoniakutsläppen från gödsellagring.

För villkor 21 yrkar sökanden på följande ändring:

Anläggningen ska vara installerad och tagen i drift senast den 31 december 2023. Alternativt ska företaget ha en likvärdig eller bättre lösning för omhändertagande av spolvatten på plats.

För villkor 20 yrkar sökanden på ändring av följande avsnitt som en följd av ändringen i villkor 21:

Kontroll av reningsgraden ska ske enligt provtagningsprogram i villkor 22 och ska innehållas senast 6 månader efter driftsättning av reningsanläggningen dock senast den 30 juni 2024. Vid en godkänd alternativ lösning får tillsynsmyndigheten anpassa villkorstexten till vald teknik.

Sökandens beskrivning av situationen

Det omfattande utbrottet av fågelinfluensa i januari 2021 har försatt sökanden i en situation där många planer kastades omkull och man var tvungen att byta fokus från

dagliga rutiner till krishantering. Alla djur fick avlivas. Efter sanering och slutbesiktning av stall sattes de första nya djuren in vecka 18 2021.

För närvarande fylls hönsstallen så fort det går för att uppnå kostnadsminimering för alla parter. Full äggproduktion planerar man att uppnå i slutet av mars 2022. Just nu producerar djuren många små ägg, vilka är svåra att marknadsföra. En normal, jämn äggproduktion över året, som det var innan, kommer enligt planerna att vara möjlig först vid slutet av 2023. Det tar tid och kostar pengar. Att inte tappa kunder är en utmaning. Man genomför också ett stort antal åtgärder för att förhindra liknande utbrott i framtiden, bland annat rörläggning av diken för att få bort vattenspeglar i omgivningen som lockar vildfåglar. Därför låg fokus de senaste månaderna inte på tillståndsvillkor och det blir svårt att uppfylla ett av dem.

Förutom fågelinfluensan finns även andra omständigheter som bidrar till att man önskar ändringar i tillståndsvillkoren.

Enligt villkoren ska sökanden ha ett system för att rena gödselhusets frånluft från ammoniak och bygga en rening för spolvatten.

Sökanden har tidigare redovisat att man planerar att leverera all producerad gödsel till en biogasanläggning som är tänkt att byggas i närområdet. Allt spolvatten skulle också inkluderas i biogasprocessen. Det skulle innebära att ingen gödsel lagras på företaget utan levereras direkt efter utgödslingen i slutna containrar till biogasanläggningen. Sökanden har idag lagringskapacitet under tak i slutna byggnader för hela den tillståndsgivna gödselproduktionen. Lagringskapaciteten används dock inte, eftersom gödselleveranser sker löpande till mottagarna. Även utan biogasen finns knappt något lagringsbehov hos verksamheten. Höns gödseln är godkänd för ekologisk produktion och kunderna som inte har fått de kvantiteter de räknat med i våras har ett stort uppdämt behov. Dessutom har mineralgödsel ökat i pris och kostar drygt dubbelt så mycket som tidigare. Därför är intresset för gödseln mycket stort. Den gödsel som produceras går i princip direkt till kund vid lossning i gödselhus. Lagret används endast för att samla volymerna som fyller transporterarna.

Slutsatsen är att det knappt finns någon ammoniakavgång från gödsellagringen. Det i kombination med möjligheten till samarbete med biogasanläggningen gör att investeringen i en dyr ammoniakrening inte känns meningsfull, eftersom samma syfte går att uppnå på ett annat sätt som dessutom skulle vara ett cirkulärt system och generera förnybar energi i form av biogas.

Att biogasen inte är i gång än beror på att den planerade anläggningen har bytt huvudman med en ny, tidskrävande tillståndsprocess som följd. Dessutom har den svenska regeringen dröjt mycket länge med sitt beslut om en biogasstrategi. Det ledde till att ytterst få företag vågade investera i biogasbranschen, eftersom villkoren för framtiden var mycket osäkra. Nu till hösten finns biogassatsningar i regeringens budget, men osäkerheten om budgeten kommer att godkännas av riksdagen är inte helt undanröjd. Alla dessa fördröjningar kunde sökanden inte förutse.

Ytterligare en faktor har tillkommit den senaste tiden. Man har hittat en ny samarbetspartner som man tror på. Samarbetsavtal är skrivna. Den nya aktören som heter Ductor är ett finskt företag som har byggt och fortsätter att bygga biogasanläggningar i olika länder. Ductor har en patenterad process som är skräddarsydd för fjäderfägödsel, vilket borde göra en sådan biogasanläggning mer driftssäker än den vanliga processen som Scandinavian Biogas tänker använda. Fjäderfägödsel innehåller mycket ammoniak och det har hittills varit ett stort problem, eftersom ammoniak stör metanproduktionen. Scandinavian Biogas är fortfarande en tänkbar partner, men Ductor verkar ha en lösning som passar bättre. Ductor behöver dock söka tillstånd för sin anläggning vilket kommer att ta tid.

När sökanden ansökte om villkorsändring gällande spolvatten var samarbetet med Ductor ingen option. Därför trodde sökanden att reningsanläggningen för spolvatten skulle kunna byggas senast den 31 december 2022 eller att man senast det datumet skulle ha lösningen med Scandinavian Biogas klar. Nu blev det ändrade förutsättningar genom att det finns möjligheter för att uppnå samma miljöeffekt med en annan, bättre teknik som även skulle bidra till minskad vattenförbrukning i området. Innan lösningen är på plats kommer man inte ha så mycket spolvatten och man kommer att utrusta befintlig spolvattenbrunn med en högre mur och tak för att kunna samla större buffertmängd spolvatten. Därför hävdar sökanden att en villkorsändring som innebär längre tid för att installera ammoniakrening i gödselhuset och spolvattenrening inte skulle ha negativa miljöeffekter. Små mängder gödsel som lagras på företaget och inget spolvatten som släpps ut ger minimal miljöpåverkan.

Yttranden

Länsstyrelsen Kalmar län har i yttrande anfört bland annat följande.

Länsstyrelsen saknar uppgifter om spolvattnets innehåll i denna ansökan, men har i ett tidigare ärende (dnr 2771-2021) konstaterats vara låga. Med utgångspunkt från att halterna inte ändrats, har länsstyrelsen ingen synpunkt på att spolvattnet sprids på åkermark eller infiltreras under en period. Återanvändning av vatten och näringsämnen till

gödningsmedel/bevattning är så länge det sker utan risk för människors hälsa och miljön positivt och att föredra framför infiltration.

Det finns idag inga krav på regelbunden provtagning av spolvattnet. Att mäta och kontrollera utsläppen för att få bättre kunskap vore dock önskvärt även innan en reningsanläggning tas i bruk. Om lagringskapaciteten i spolbrunnen inte är tillräcklig och det behöver ske spridning på åkermark eller infiltration bör tillsynsmyndigheten ställa krav på provtagning av spolvatten och eventuellt recipientkontroll beroende på var spridning sker, årstid, halter i spolvatten osv.

Anläggningen ligger cirka två kilometer söder om ytvattenförekomsten Örnebäck: Habbestorpebäcken – källan. Bäckan har inte någon känd övergödningsproblematik. Vid fågelinfluensutbrottet 2021 spreds spolvatten i skogsmark i närområdet och då uppmättes temporärt kraftigt förhöjda halter av fosfor och kväve vilket styrker behovet av provtagning.

I sökandens yrkande om villkor 21 står att de ska ha en lösning ”på plats”. Förtydliga gärna om detta innebär om lösningen ska vara klar eller att den ska vara lokaliserad på anläggningen, eller både och.

Länsstyrelsen kan konstatera att villkoret skjutits upp tidigare och att det inte bör upprepas ytterligare gånger.

Länsstyrelsen bedömer att den yrkade ändringen av villkor 20 och 21 kan medges.

Länsstyrelsen har ingen synpunkt på villkor 6 om förlängd tid för krav på rening av ammoniak.

Miljö- och byggnadsnämnden i Mönsterås kommun har i yttrande anfört bland annat följande.

- Nämnden tillstyrker sökandens förslag till nya villkor.
- Nämnden gör bedömningen att befintlig lösning med infiltration av spol- och tvättvatten efter slamavskiljning fungerar.
- Alternativet är att de stora trekammarbrunnarna stängs för utgående vatten och används som traditionella spolvattenbrunnar som töms och sprids på åkermark under växtsäsongen. Detta skulle kunna fungera, eftersom sökandens verksamhet inte är i full drift under ansökt anståndsperiod.

Villkoren i nuvarande tillstånd är rimliga krav om gödseln kommer att lagras på plats och spolvattnet kommer att släppas till recipient.

Under 2021 drabbades sökanden av fågelinfluensa och produktionen lades ner helt under cirka 10 månader. Det kommer att ta ytterligare ett par år innan verksamheten är uppe i full produktion igen. Det innebär att det kommer att bli lite mindre gödsel och mindre spolvatten de närmaste åren.

När den planerade biogasanläggningen kommer igång kommer varken gödseln eller spolvattnet att vara kvar hos sökanden utan transporteras direkt till den anläggningen. Biogasanläggningens start har dragit ut på tiden av olika skäl varför det är rimligt att låta sökanden få mer tid på sig innan man måste installera luft- och vattenrening. Det är slöseri med resurser att kräva reningsåtgärder nu om biogasanläggningen kommer igång under det närmaste året.

Sökandens synpunkter

Sökanden har lämnat följande synpunkter över inkomna yttranden i ärendet.

Länsstyrelsen önskade förtydligande av formuleringen angående villkor 21 om att en lösning ska vara ”på plats”. Lösningen är kopplad till den planerade biogasanläggningen från Ductor Biogas Sweden AB som ska ta emot både spolvatten och gödsel. Att lösningen ska vara på plats innebär att det ska vara klart och beslutat om och när biogasanläggningen kommer att byggas och vara färdig (samt ta emot allt spolvatten). Blir biogasanläggningen inte av behöver sökanden bygga en egen spolvattenrening. Med andra ord handlar allt om biogasanläggningen. Samrådsmötet som Ductor Biogas Sweden AB kommer att genomföra med myndigheter inför ansökan om tillstånd är planerat den 1 april. Därefter har man för avsikt att så fort som möjligt lämna in tillståndsansökan.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Av 24 kap. 13 § miljöbalken framgår att villkor i ett tillståndsbeslut endast får mildras om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs, är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. Det är tillståndshavaren som ska visa att det finns förutsättningar för att upphäva eller mildra villkoret. Enligt praxis ska en sådan ansökan bedömas restriktivt (se t.ex. MÖD 2002:56 och NJA 2010 s. 77).

Sökanden har ansökt om ändring av villkor 6, 20 och 21 och anför att det behövs på grund av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. De omständigheter som anges är utbrottet av fågelinfluensa i januari 2021, förmodad framtida avsättning av gödsel vid en planerad biogasanläggning samt att lagringsbehovet av gödsel är litet även utan en biogasanläggning.

I beslut den 29 juni 2021 (dnr 2771-2021) ändrade miljöprövningsdelegationen villkor 20 och 21 genom att skjuta upp tidpunkten för när reningsanläggningen för spol- och tvättvatten från värphönsstallar och äggpackeri ska vara installerad och tas i drift samt tidpunkten för när fastställd reningsgrad senast ska innehållas. Tidsfristen förlängdes med 18 månader. Skälet till ändringen var utbrottet av fågelinfluensa och dess följder som var så omfattande att miljöprövningsdelegationen bedömde att sökanden drabbats av omständigheter som inte hade kunnat förutses när tillståndet gavs. Nu, liksom vid tidigare villkorsändring, anger sökanden att full äggproduktion förväntas i slutet av mars 2022. Inga nya omständigheter beträffande fågelinfluensan och dess följder har emellertid framkommit sedan villkoret senast ändrades. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att villkoren har en utformning som bör kvarstå. Yrkandena om förlängning av de föreskrivna tidsfristerna för villkor 20 och 21 ska därför avslås.

Fågelinfluensan anges även som skäl till att sökanden vill ändra villkor 6 och skjuta upp tidpunkten för när gödselhusets frånluftsventilation ska vara utrustad med reningsteknik. Sökanden yrkar att tidpunkten ska flyttas fram två år. Sökanden anger att företagets kunder inte har fått de kvantiteter av höns gödsel som de räknat med i våras och att de därmed har ett stort uppdämt behov. Detta har bidragit till att den gödsel som lagras i princip går direkt till kund och att lagret i gödselhuset endast används för att samla volymerna som behövs för att fylla transporterna. Enligt sökanden sker det därför knappt någon ammoniakavgång från företagets gödsellagring. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de omfattande följderna av utbrottet av fågelinfluensa på sökandens anläggning är en sådan omständighet som inte har kunnat förutses när villkor 6 föreskrevs. Det finns därmed skäl att förlänga tiden. Miljöprövningsdelegationen anser emellertid att den yrkade tidsfristen är alltför väl tilltagen och att det saknas skäl att skjuta upp tidpunkten med mer än 18 månader. Detta motsvarar den förlängning som redan har medgivits för villkor 20 och 21 i tidigare beslut om villkorsändring.

Beträffande sökandens yrkanden om ändring av villkor 6 och 21 avseende kraven om rening gör miljöprövningsdelegationen följande bedömning. Sökanden anför att lagringsbehovet vid anläggningen kommer att minska i förhållande till den lagringskapacitet som bedömdes lämplig vid tillståndsprövningen. Detta beror på att sökanden nu anser att avsättningsmöjligheterna har ökat. De ökade avsättningsmöjligheterna som sökanden identifierat utgörs av en ökad efterfrågan på gödsel samt en eventuell framtida biogasanläggning som förmodas kunna använda gödseln som substrat. Dessa omständigheter ska enligt sökanden ha varit oförutsedda. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de förhållanden som sökanden anger som grund för villkorsändringen inte är sådana oförutsedda omständigheter som påkallar ändring av

villkoret enligt 24 kap. 13 § miljöbalken eftersom de inte på något sätt försvårar sökandens bedrivande av verksamheten i enlighet med villkoret. Det får snarare anses vara fråga om en ändring av den tillståndsgivna verksamheten som tycks ha sin grund i konjunktur- och affärsmässiga överväganden. Det saknas dessutom anledning att ta hänsyn till omständigheter som *eventuellt* kan inträffa inom en obestämd framtid, så som den planerade biogasanläggningen. Den ökade efterfrågan på sökandens gödsel måste anses vara en tillfällig omständighet som inte innebär att villkoren kan mildras på så sätt att de föreskrivna skyddsåtgärderna tas bort. Miljöprövningsdelegationen finner därmed att villkoren varken är uppenbart obehövliga eller strängare än nödvändigt. Det som yrkas om ändring av kraven på rening i villkor 6 och 21 och därtill relaterat krav om uppföljning i villkor 20 ska mot bakgrund av ovanstående avslås.

Sammanfattningsvis finner miljöprövningsdelegationen att tidsfristen i villkor 6 ska förlängas med 18 månader. Övriga yrkanden ska avslås.

Miljöprövningsdelegationen vill upplysningsvis nämna att om verksamheten ska bedrivas på ett annat sätt framöver kan ett nytt tillstånd behöva sökas. Om förutsättningar för ändringstillstånd finns får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen. Vid en sådan prövning kan också de villkor som har samband med den ändrade verksamheten ändras.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Lina Bladfors och miljösakkunnig Peter Pallin. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Gustav Montelius.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Information om hur Länsstyrelsen Kalmar län behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

1. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
2. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket

Havs- och Vattenmyndigheten

BESLUT

10 (10)

2022-03-25

10067-2021

Jordbruksverket

Aktförvararen, Mönsterås kommun

Mönsterås kommun

Miljöenheten, Länsstyrelsen Kalmar län

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen förordnar enligt 49 § delgivningslagen att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelseannons införs Barometern med Oskarshamns-Tidningen och Post & Inrikes Tidningar. Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar och aktförvararen i Mönsterås kommun, Kvarngatan 2 i Mönsterås.

Delgivning anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införts i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR BESLUTET

Detta beslut kan överklagas till mark- och miljödomstolen genom skrivelse till kalmar@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 Kalmar.

Miljöprövningsdelegationen prövar om överklagandet kommit in i rätt tid innan det skickas vidare till domstolen.

Överklagande ska innehålla

- diarienummer för beslutet som överklagas,
- vad som anförs mot beslutet och på vilket sätt det bör ändras,
- kontaktuppgifter så att eventuell kommunikation i ärendet kan ske effektivt.

Ombud

Om frågan hanteras via ombud ska en fullmakt för detta bifogas överklagandet.

Ytterligare upplysningar

Vid frågor, kontakta gärna som den som varit föredragande i beslutet via länsstyrelsens växel på telefonnummer 010-223 80 00.

Överklagande ska vara miljöprövningsdelegationen tillhanda senast den **29 april 2022**.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Miljöfarlig verksamhet, beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Kalmar län har beslutat att ändra villkor i tillstånd enligt miljöbalken för AB CA Cedergrens anläggning för djurhållning på fastigheten Åby 12:3 m.fl. i Mönsterås kommun. Ändringen avser tidpunkt för införande av rening av ammoniak. Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar och aktförvararen i Mönsterås kommun, Kvarngatan 2 i Mönsterås.

Beslutet kan överklagas till mark- och miljödomstolen genom skrivelse till kalmar@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 Kalmar. Länsstyrelsen måste ha fått skrivelsen senast den 29 april 2022. Ange diarienummer 10067-2021.